

Magt

Politiske tekster i udvalg fra min blog

Carsten Ploug Olsen

*drømme om magt
drømmes af slaver*

I Krig og terror

Krigens anatomi

Efter at Vesten nu i over et årti har startet og udkæmpet tre krige, i Afghanistan, i Irak og i Libyen må det være tid til eftertanke. De verdenspolitiske forhold i dag er sådan, at Vesten (primært USA), besidder en overvældende militær overlegenhed. Men har vi - moralsk - ret til at bruge denne magt? Jeg vil pege på i det mindste to uheldige ting, der er kommet ud af de tre nævnte krige:

1) Ved at bruge vores overlegne militære magt i de tre lande, har vi - ved at gennemtvunge et regimeskift - "hugge hovedet af uhyret" - skabt et magttomrum, et magtvakuum, der i alle tre tilfælde har resulteret i langvarige og yderst voldelige og blodige borgerkrige. Dette synes at være en uundgåelig konsekvens. Det synes umuligt at skabe en rationel "exitstrategi", som kan - i hvert fald på kort sigt - skabe fredeligere og bedre forhold for befolkningerne i de invaderede lande. Det lader til, at en rationel exitstrategi ikke er mulig, da alle efter at magtens "hovede" er hugget af, søger egen magt og interesser, søger at udfylde vakuummet. Derfor synes borgerkrig uundgåelig når vi gennemtvunger regimeskift. De tre nævnte tilfælde synes at bevise dette.

2) Under truslen om gennemtvunget regimeskift har eksisterende diktaturer en klar interesse i at gøre sig usårlige eller rettere umulige at angribe, ved at anskaffe sig masseødelæggelsesvåben fx atomvåben, som tilfældet Nord Korea (og måske Iran som nogle mener netop forsøger dette selv om Iran officielt nægter det) viser. Dette synes også at være en uundgåelig konsekvens af Vestens aktivistiske politik forskellige steder i verden. Truslen om og de faktisk gennemførte tvungne regimeskift medvirker dermed til en spredning, ikke reduktion, af masseødelæggelsesvåben og generelt til oprustning og øgede spændinger i verden og ikke nedrustning og afspænding.

Hvis disse tanker er rigtige, så synes den eneste farbare vej at være, at indse at frihed og fred ikke kan opnås ved et 'quick fix' i form af tvunget regimeskift, men at det langsomt må gro frem indefra; som det for eksempel skete ved murens fald og Sovjetunionens opløsning eller ved de forskellige fredelige senere revolutioner i Østeuropa (fx i Ukraine).

Ud over de to nævnte uheldige konsekvenser af at starte krige og gennemtvunge regimeskift kan det også være på sin plads at nævne den måde, krigene startes på:

Magtfulde politikere og meningsdannere søger at ophidse opinionen, og i nogle tilfælde (fx i Irak) på falske præmisser. Det synes som om man for enhver pris vil disse krige. Langsomt bygges der op til krig, fronterne bliver sort-hvide (sort-hvidt tankegangen synes i slægt med den ødelæggende "dem og os" - tankegang og bruges med et aktuelt eksempel mig bekendt også af Islamisk Stat - og hvis vi nogensinde skal have fred må vi hæve os over denne tankegang) - og på den måde bliver det irrationelle forsøgt gjort rationelt (eller "godt").

Men i hvert fald de tre nævnte tilfælde viser, at det at starte og udkæmpe krige hverken er "godt" eller bare rationelt. Konsekvenserne er alt for alvorlige, og de befolkninger man (måske ærligt) ønsker at hjælpe, kommer til at lide endnu mere end hvis man havde undladt at gribe ind i (måske forbryderiske) regimers magt (og fx havde søgt indflydelse gennem samhandel eller via diplomati).

Af disse grunde kan jeg ikke se andet, end at krig aldrig er godt eller bare rationel.

Krig mod terror

På dele af internettet cirkulerer der teorier om, at 9/11 terroranslagene mod USA i virkeligheden var udført af amerikanerne selv. Jeg skal ikke kunne afgøre om dette er rigtigt eller et udtryk for en kulørt konspirationsteori.

Det eneste jeg kan sige er, at I årene op til angrebene argumenterede de neo-konservative republikanere for den permanente (eller evige) krig - for at sikre amerikansk geopolitisk dominans.

Derfor er det måske ikke kun paranoide forestillinger at det var amerikanerne selv - evt støttet af den magtfulde amerikanske våbenindustri - der orkestrerede angrebene. Men som sagt ved jeg det ikke.

Angrebene - uanset hvem der stod bag - er dog en realitet. Ser man på forløbet efter, herunder specielt George W. Bush' skæbnesvangre udtalelse; at angrebene var krigshandlinger vendt mod USA, og udråbte krig mod terror - og ikke håndterede angrebene som fx vesttyskerne håndterede Rote Arme fraktions og Bader-Meinhof gruppernes røde terror - som kriminelle handlinger og ikke krigshandlinger - så fik amerikanerne deres evige krig; en krig som ikke kan vindes men som fortsætter også i dag, støttet af andre regeringer, herunder fx den danske.

Hvad er konsekvenserne? Konsekvenserne er bl a at retssikkerheden i en lang række vestlige lande er reduceret idet myndighederne med implementering af vidtgående anti-terror love, som har karakter af love vedtaget i undtagelsestilstand, svækker borgerrettigheder og øger myndighedernes beføjelser på bekostning af disse rettigheder, FN er svækket og man har startet en række fatale krige.

Det var skæbnesvangert, at terrorhandlingerne blev betragtet som krigshandlinger og ikke som kriminelle handlinger og som sådan en sag for de enkelte landes politimyndigheder og domstole og ikke hæren. Fx er en af følgerne at det giver grobund for den tanke at krigen mod terror er en krig Vesten fører mod alle muslimer. Og vi lider stadig under denne fejltagelse.

Om aggressionens natur

Det synes at være en del af voldens, krigens og aggressionens natur, at fronter eller spændinger bygges op, og truer med at udløses i voldshandlinger. Dette kan iagttages både ved krig og ved vold mellem enkeltpersoner.

Når det drejer sig om krig hidses befolkninger op - fx aktuelt mellem muslimer og Vesten hvor kræfter på begge sider søger at ophidses og provokere og rive så mange med som muligt - og så skal der kun en gnist til - en enkelt handling - og de optrukne fronter eksploderer i egentlig krig.

Når enkeltpersoner står mod hinanden - fx i nattelivet - bygges fronterne op ved aggressorens vrede eller had og den truedes frygt og vrede; fx ved råb, fornærmelser osv.

Aggressionen kan afværges hvis man bevarer roen - både som nationer og enkeltpersoner - finder et roligt indre punkt og ikke rider med på aggressionens - det ondes - bølge af vrede og had og frygt.

Krigen i Irak, 2003, og den evige krig

Der synes at være enighed blandt forskellige journalister og iagttagere om, at den USA ledede invasion af Irak i 2003 hvilede på falske påstande om et link mellem Saddam Hussein og al Qaida og falske påstande om irakiske masseødelæggelsesvåben. Fx Joby Warrick skriver i bogen, Black Flags - the rise of Isis, at påstandene var falske, at amerikanske efterretningstjenester vidste det, men at Bush administrationen havde besluttet at gå i krig og blot søgte et påskud til at gøre det.

Warrick og andre undlader derefter at stille det indlysende spørgsmål: Hvis man vidste, at linket til al Qaida og masseødelæggelsesvåben var falsk, hvorfor ville man så absolut gå i krig, stik mod sine egne efterretningstjenesters viden og råd? Hvorfor?

Var det en personlig vendetta affødt af Bush seniors første Irakkrig, som Saddam overlevede, var det olie eller var det (latterligt) ud fra en tanke om, at hvis det irakiske diktatur faldt, ville de forskellige mellemøstlige diktaturer falde som dominobrikker og gøre plads til demokratiske styre, og de amerikanske befriere ville blive modtaget med palmer og jubel?

Tænk. Året er 2003. Knap to år før havde USA oplevet det værste terrorangreb i landets historie (11. September 2001). Et terrorangreb, der på en måde kom som sendt fra himlen til de amerikanske neokonservative, der havde deres mand i Det hvide Hus, og som på den tid talte om den evige krig. Kort efter angrebene 11. September udråbes 'krigen mod terror', en krig som ikke kan vindes eller afsluttes - og voila har man den evige krig.

Hvorfor ville man have den evige krig? Måske for at gavne våbenindustrien og dennes behov for en konstant krig, evig krig - for at tjene (støtende) med penge. Så enkel og så beskidt er sandheden måske. Måske var invasionen af Irak et led i denne evige krig.

Senere flyttede fronten andre steder hen, efter at først Afghanistan og Irak var invaderet; nu er den i Syrien; hvor bliver det næste sted? Var 11. September den detonator der satte en kædereaktion, den evige krig, i gang?

Hvis - som det ser ud nu (2017) - Vesten knuser ISIS militært, vil det næste fænomen - efter al Qaida og trinnet op i grusomhed og hensynsløshed, ISIS - så blive endnu værre, fx en atombævet terrororganisation assisteret af fx Pakistan, Nordkorea eller Rusland?

Blev de amerikanske befriere i 2003 hilst og budt velkommen med palmer og jubel? Blev Irak demokratisk? Faldt de øvrige mellemøstlige diktaturer og blev afløst af demokratiske retsstat? De spørgsmål kender alle svaret på..

Tilgivelse eller hævn – menneskelig storhed og fald

Når vi ser på verden i dag og ser på de forbrydelser og overgreb og den ufattelige brutalitet der er mange menneskers virkelighed fx i Syrien og Irak, så melder spørgsmålet sig: Hvordan skal vi nogensinde komme ud af denne tragedie med vores menneskelighed i behold?

Jeg tror, at det er sikkert, at vejen ud af det nuværende kaos er tilgivelse. Men jeg skal ikke være dommer over de mennesker, der fx har oplevet sin familie blive slagtet i Syrien, og som søger hævn og griber til våben og begår vold. Det er forståeligt og menneskeligt.

Men vi kan alle føre historien tilbage til begivenheder, hvor vi selv eller vores land blev udsat for vold og forbrydelser. Spørgsmålet er: Hvor langt vil vi føre denne historie tilbage? Jøderne kan fx henvise til nazisternes folkedrab, palæstinenserne kan henvise til dengang de blev frataget deres land, andre har andre historier og henviser til andre forbrydelser for at retfærdiggøre volden og

krigen.

Hvor langt skal vi gå tilbage? Hvis Vandreren mod Lyset er sand, så startede volden, krigen og forbrydelserne med Ardors (Satans) fald, en begivenhed, der findes ekkoer af i forskellige religiøse retninger og i forskellige mytologier; fx i bibelens syndefaldsmyte og i myten om Ikaros der kom for tæt på Solen og styrtede i havet.

Alt hvad der siden er begået af forbrydelser kan sammenlignes med dominobrikker, der væltede som følge af den første brik (Satan), der væltede (faldt). Spørgsmålet er så: Skal vi se tilbage på dette og fordømme eller forbande Satan? Eller skal vi prøve at tilgive ham?

Hvorfor egentlig se tilbage i historien for at søge argumenter for had og nye forbrydelser? Igen: Jeg skal ikke være dommer over de mennesker, der lider under andre menneskers ondskab og som griber til vold og fordømmelser. Men jeg tror, at det er sikkert, at hvis vi nogensinde skal slippe ud af krigens og voldens onde spiral, så er en tilgivelse af den oprindelige årsag til vores lidelser nødvendig.

Hvis vi skal have en fremtid er det nødvendigt at se tilbage; ikke med fordømmelse og had men med mildt blik og ønsket om at tilgive.

Vores blodige historie giver umiddelbart rig lejlighed til fordømmelse og ønsker om hævn. Men det største menneske er det, der ser tilbage på vold, krig og lidelser - og tilgiver. Det mindste menneske er det, der leder i fortiden efter argumenter for had og vold og hævn.

Hvis vi vælger hævnen, vil hadet og vores egne forbrydelser binde os, og så slipper vi aldrig ud af det kaos og det mørke, der stadig binder os så tragisk. Men hvis vi vælger at tilgive, ikke bare de nuværende krige og lidelser, men også den første årsag til disse lidelser og denne elendighed, Satan, så vil båndene brydes og vi vil kunne leve som friere og lykkeligere mennesker.

Tilgivelse er sand menneskelig storhed. Og verden har brug for denne storhed, denne barmhjertighed, mere end noget andet. Hævn og krig - hvordan vi end søger at retfærdiggøre det - er vejen til mere krig og mere had og flere lidelser for os selv og for andre. Tilgivelse er vejen til fred.

Hvornår har vi vundet krigen?

Den vestlige krigsførelse i dag synes at tage udgangspunkt i en tvivlsom statisk opfattelse af virkeligheden. Fx Islamisk Stat omtales som en fast afgrænset gruppe der skal bekæmpes militært. Denne opfattelse af virkeligheden gav måske mening engang, hvor krige førtes mellem stater med fast definerede grænser og hvor man kæmpede om territorier.

Islamisk Stat og andre terrorgrupper kan dog kun dårligt betragtes som en skarpt afgrænset gruppe knyttet til et bestemt land eller territorie. Islamisk Stat er snarere en ide eller mental tilstand knyttet til en perverteret religiøsitet, og den rekrutterer medlemmer og andre falder fra, og terroren kan ramme overalt i verden.

Hvis vi fører krig mod en sådan organisation som ikke er fast afgrænset geografisk men flydende betyder det total krig, en krig der ikke kan vindes; hvornår har vi vundet? Når den sidste IS kriger er dræbt? Men nye kommer hele tiden til og flere og flere i takt med de liv vi tager og den deraf følgende smerte og lidelse.

Vi har vundet når alle erkender, at krig og drab aldrig er godt og aldrig kan retfærdiggøres; hverken med henvisning til religion eller vestlige værdier; og det kommer til at tage tusinder af år at nå det punkt, og i den tid vil fjendebillederne skifte; andre vil hævde retten til eller behovet for at slå ihjel; men alle uden at have ret og alle moralsk og etisk forkasteligt.

Vi har vundet, vest, øst, syd og nord, når det sidste grufulde og forkastelige drab er begået, når alle forstår hvor meget vi skader andre og os selv ved at slå ihjel, når alle forstår at den egentlige fjende

ikke er en ydre men en indre: Det onde der frister os og narrer os til at tro, at fjenden er andre mennesker - og ikke det onde selv - og at vi under visse omstændigheder har ret til at slå dem ihjel; da har alle vundet, da slutter krigen; ikke før.

Krigen i Syrien

For 5-6 år siden inspirerede de relativt fredelige og folkelige opstande i Tunesien og Egypten befolkningen i en række arabiske lande herunder Syrien til modstand mod diverse diktaturer med ønsket om frihed og borgerrettigheder.

Dette blev kaldt Det arabiske Forår. Men da oprøret kom til Syrien blev forår hurtigt til vinter da syriske sikkerhedsstyrker slagtede demonstranterne. Her stoppede foråret. Demonstranterne greb til våben, og Islamisk Stat, der oprindeligt blev dannet i Irak efter Saddams fald så her en mulighed for at forfølge deres tvivlsomme politiske mål om et islamisk kalifat, dvs et strengt teokratisk diktatur.

Da tog krigen en ny retning. Fra starten var den vestlige holdning at Assad måtte fjernes; men det viste sig hurtigt, at alternativet var værre; derfor begyndte man at bombe oprørerne og altså indirekte støtte Assad, som man i starten søgte at vælte. Hvem er værst?

I denne situation har også Danmark meldt sig ind i en krig, som bedst kan betegnes som helvede på jord. Vi bomber i helvede og giver det overhovedet mening? Russerne bomber de samme som vi gør, IS; men samtidig er vi og den vestlige verden i et nedfrosset forhold til Rusland. Forvirret? Er der nogen der ved hvorfor det egentlig er sådan? Er der fornuft i dette helvede af alliancer, konflikter, terror eller går vi på en helt igennem irrationel vej, uden mening og uden retfærdiggørelse? Giver det mening at bombe helvede?

Er den eneste rationelle mulighed ikke fra vestlig side at indstille alle kamphandlinger (vores del af det) og søge så vidt muligt at indskrænke sig til humanitær bistand gennem fx Røde Kors eller Røde Halvmåne og Læger uden grænser for at søge at lindre det syriske folks forfærdelige lidelser? Hvem er værst? Assad eller IS eller de andre militære og paramilitære militser? Hvad laver vi i Syrien som krigsdeltagere?

Er den vestlige verden ved at blive trukket ned i et morads vi aldrig skulle have betrådt, et helvede som vi ikke kan komme ud af igen før vi går under sammen med det syriske folk og den arabiske civilisation?

Terrorisme. Hvad gør vi og hvad kan vi gøre ved det?

Hvordan takler vi bedst terrorismen? Hvad gør vi og hvad kan vi gøre? For at finde et svar vil jeg først ridse op hvad vi nu faktisk gør:

1) I visse tilfælde (Afghanistan og måske Irak og Libyen) har vi forsøgt med at gennemtvunge regimeskifte i lande der støtter terrorgrupper eller mentes at støtte dem. Denne strategi synes håbløs og skaber mere nød og elendighed end før invasionerne.

Dette har jeg forsøgt at argumentere for i indlægget, Krigens anatomi; ved at gennemtvunge et regimeskifte, hugge hovedet af uhyret skaber vi et magtvakuum som alle derefter med vold søger at fylde til fordel for sin egen gruppe eller stamme, og resultatet er borgerkrig. Derudover risikerer vi en spredning af masseødelæggelsesvåben til 'slyngelstater' der prøver at gøre sig usårlige eller umulige at angribe.

2) I andre tilfælde henretter stater formodede eller reelle terrorister fx med droneangreb (dette gør fx israelerne og amerikanerne (i Pakistan og andre steder)). Denne praksis må stride med helt fundamentale menneskerettigheder og lovene for krigsførsel, Geneve-konventionerne, og fratager os eller udhuler vores formodede moralske overlegenhed og skaber grobund for ny terrorisme gennem det had vi pådrager os gennem disse handlinger.

3) I sammenhæng med 2) foretager landes efterretningsvæsner og politimyndigheder masseovervågning af hele befolkninger eller befolkningsgrupper. Dette synes i strid med retten til privatliv og underminerer respekten for individer og mennesker og skaber mistillid mellem borgere og myndigheder.

Har disse tiltag virket? Det påstås af forskellige efterretningstjenester, at man har afværget en del terrorangreb grundet den omfattende overvågning af borgere. Men da disse tjenester som oftest agerer uden offentlig medviden og kontrol er det vanskeligt at vurdere rigtigheden af denne påstand. Måske er det rigtigt, men man kan også få den tanke, at efterretningsvæsnerne har en interesse i at overdrive deres succes for at få legitimitet og øgede beføjelser og bevillinger.

I 1) og 2) har jeg allerede søgt at argumentere for disse strategiers alvorlige konsekvenser, og det er generelt ikke mit indtryk at vi har fået færre terrorangreb på globalt plan.

Men - hvis det er rigtigt at de nuværende tiltag dels ikke virker, dels har alvorlige følgevirkninger både hvad angår tab af liv og tab af basale borgerrettigheder, hvad kan vi så gøre anderledes?

Hertil er det nødvendigt at forsøge at stille en korrekt diagnose på problemet; hvorfor er der egentlig så mange terrorangreb? Er det religiøst betinget, eller er der andre forklaringer?

Måske er det vi oplever nu og har gjort i en årrække en videreførelse af den kolde krig med et nyt ansigt, terrorisme; måske er det vi oplever en 'war by proxy' hvor de to stormagter, USA og Rusland, via hver deres internationale allierede (Saudi-Arabien, Iran på næsthøjeste niveau; Israel, Palæstina og nedefter gennem en underskov af alliancer) kæmper om magt, indflydelse, interesser og penge uden hensyntagen til de mennesker, der lider under denne rivalisering og helt uden hensyn til midlerne.

Hvis denne diagnose er rigtig, så kan jeg ikke se andet end at en afmontering af denne bipolar verdensorden kan være en løsning.

Med andre ord: Et samlende internationalt, lovgivende organ, en international udøvende og dømmende magt, altså en Verdensregering under demokratisk kontrol.

Ellers er jeg bange for, at slagteriet af mennesker under påskud af at være 'forsvar for den frie verden', 'forsvar for Gud (Allah)' og lignende tomme fraser vil fortsætte indtil vi drukner i blod og lidelser eller udsletter os selv.

Og hvis diagnosen er rigtig, så siger det en del om den menneskelige opfattelse af *magt*. En magt der med alle midler søger at gennemtvinge sine mål og vokse - uanset konsekvenserne - en sådan magt er efter min opfattelse illegitim og patologisk.

Vesten og Islam

I den igangværende konflikt mellem Vesten og islam er der et forhold som sjældent eller aldrig omtales. Jeg tænker på lighederne i den retorik og handlinger der præger konflikten fra begge sider.

I islam skelner man mellem den store og den lille jihad. Den store jihad opfatter jeg som en primært indre kamp i den enkelte muslim som omhandler islams 5 søjler, bla trosbekendelsen og bøn.

Den lille jihad derimod påstås at give muslimer ret til militært selvforsvar hvis man bliver angrebet. I vores tid påstår rabiater muslimer så, at islam og muslimer er under globalt angreb og man derfor har ret til global modstand (terror).

Det samme synspunkt hævdes af rabiater vestlige politikere men med modsat fortegn; Vesten er under globalt angreb fra islam og muslimer (gennem migration og terror) og svaret er derfor en global lad os bare kalde det krig eller forfølgelse eller eksklusion af muslimer fra de vestlige samfund.

Der er altså disse to parallelle synspunkter: Vi er under globalt angreb og svaret er derfor global krig. Dette hævdes af yderfløjende på begge sider, og yderfløjende larmer som altid mest. Eller sagt på en anden måde: Der skal ikke ret meget snavs (vold og krig) til for at gøre en suppe uspiselig.

Tilbage står dem på begge sider der ønsker fred og forsoning; vi står rådvilde og ser på at mennesker slagter hinanden i forfærdelige og gudsbespottelige krige.

Hvad kan vi gøre for at stoppe myderierne? Hvad kan vi gøre andet end at tro på, at vi er flest og lægge pres på vores politikere og kombattanter for at stoppe de afskyelige voldshandlinger som nu skaber helvede på Jorden?

Hvad kan vi gøre andet end at vende os bort fra den identiske krigsretorik som fremføres fra begge sider, krigens afskyelige hadtale og søge en fælles grund for fred?

Hvad kan vi gøre andet end at anfægte den grundlæggende præmis på begge sider ("vi er under globalt angreb og vores globale svar (krig) er derfor retfærdigt") og gøre den usand ved ikke at ty til den vold der virker som en selvopfyldende profeti om civilisationernes sammenstød (clash of civilizations).

Hvem startede konflikten eller krigen? Har det betydning? Er det ikke hævnønsket der spørger om det? Er det ikke vigtigere at spørge hvem der afslutter den? Er det ikke fredsønskets spørgsmål?

Radikalisering

I øjeblikket diskuteres det hvordan man undgår at fortrinsvis unge vrede mænd bliver radikaliseret og begår de frygtelige forbrydelser vi ser overalt i verden næsten dagligt.

Man overvejer fx at lukke bestemte moskeer; men som det også nævnes kan man ikke bekæmpe ideer (fx tanken om voldelig jihad) ved at nedlægge bygninger og mursten; efter min opfattelse er den eneste vej at bekæmpe destruktive ideer med konstruktive ideer.

Det er muligt at man kan finde belæg for tanken om voldelig jihad i koranen (ligesom man kan finde belæg for drab og dødsstraf i bibelen); men hvis det er tilfældet så er koranen (og bibelen) forkert på dette punkt. En Gud der påbyder at dræbe (i Hans navn) er af det onde og har *intet* at gøre med den sande Gud, Lysets og kærlighedens Almagt.

Alle de afskyelige og gudsbespottelige handlinger, drab, krig og terror der begås i Guds navn er så uhyrlige og uhørte og den lige så afskyelige og gudsbespottelige voldsforherligelse man fx kan se i Islamisk Stats propaganda burde ikke finde sted og kan *aldrig* retfærdiggøres.

Nogle drages af tanken om faren og risikoen og adrenalinet ved fronten, drages af tanken om at ofre alt for Gud; men den sande front går et helt andet sted: slagterne fra Øst og Vest og Nord og Syd slagter hinanden; de står sammen på den ene side; på den anden side står dem der afstår fra enhver form for vold og krig og ønsker forsoning og tilgivelse og en forenet verden; de står sammen på den anden side og *dette* er fronten.

Eller mere præcist:

Fronten går mellem vold og ikke-vold. Som jeg tidligere har skrevet: Den der dræber i det godes navn; hvad enten man kalder det gode Allah, Gud, Jesus eller demokrati, dræber det gode.

Denne front går ikke kun mellem mennesker men også *i* mennesker; i det enkelte menneske. Fjenden er ikke næsten, men det i os der vil dræbe næsten.

Hvor mange af os skal dø før vi forstår dette? Hvor mange mødre skal begrave deres unge sønner eller se dem sprængt til atomer så de ikke en gang kan sætte en sten over deres sorg før vi standser disse gudsbespottelige krige?

Terror i Tyrkiet

Hvis man betragter det forfærdelige terrorangreb i Tyrkiet og andre lignende angreb, fx i Ægypten, så lader det til, at strategien for terrorgrupperne, både Al Qaida, Islamisk Stat, Boko Haram og andre, er at destabilisere de forskellige samfund, fx ved at ramme de forskellige lande økonomisk (fx mindske landenes indtægter fra turisme og tvinge de forskellige lande til store udgifter til militær), for at bane vejen for en voldelig magtovertagelse.

Denne strategi - hvis det er sådan - kan ikke - som det af og til fremføres i den danske og internationale debat - kaldes *vanvittig*; der er en form for rationale eller logik i det; et mere præcist ord er nok, at det er ondt.

Dette sagt om terrorristernes strategi. Med hensyn til gerningsstederne kan det bemærkes, at efter det stort set - heldigvis - er blevet umuligt for ondsindede kræfter at slå til i fly i luften, er terroren flyttet til ankomsthallerne i flere tilfælde. Hvis man også indfører endnu skrappe kontrol og sikkerhed her, vil terroren formentlig rykke andre steder hen og så fremdeles. Så længe viljen er til vold og drab for at nå tvivlsomme politiske mål vil denne ondskab nok desværre finde veje og steder at give sig udslag.

Så hvad kan de ramte lande gøre for at forhindre sådanne angreb og den deraf skabte lidelse og kaos uden helt at lukke ned for det vi kender som frie samfund?

På kort sigt vil det mest effektive måske være at ramme rekrutteringen til terrorgrupperne ved at insistere på, at terror *intet* har med nogen som helst form for religion at gøre og fratage den afskyelige terror det falske skær af retfærdighed, heltemod eller endda godhed som nogle forsøger at forlene den med. Religionen er en tynd fernis der skaber en falsk heltefortælling, der appellerer til svage sjæle, fortrinsvis unge, vrede eller fortvivlede mænd.

På længere sigt må ethvert menneske bryde viljen til at tage liv, bryde viljen til det onde og forstå, at mord og drab og krig - uanset hvordan man forsøger at retfærdiggøre det - *aldrig* kan retfærdiggøres.

Men så længe viljen endnu for så mange er til det onde, må man behandle disse mennesker, som det de er: Kriminelle og ikke krigere. Terrorristen er ikke martyr men lovbruderen både af menneskelige og guddommelige love, og det er stensikkert, at de hverken bliver belønnet i denne eller den næste verden.

At slå terrorristen ihjel eller ligefrem føre krig mod terrorgrupperne virker ineffektivt og fratager os den moralske overlegenhed. I stedet kunne vi insistere på at afmontere myten om den ædle frihedskæmper eller de "hellige" krigere.

Med deres gerninger spotter terrorristen den Gud de foregiver at tjene; og det er næsten det sørgeligste af det hele. Hvis vi svarer igen med de samme midler, vold og drab, er vi ikke selv bedre.

Både terrorristen og de magthavere der bruger vold er fanget i den samme destruktive fortælling og bruger de samme ord til at retfærdiggøre den afskyelige vold: Vi er de retfærdige, vi er under angreb og har ret til at forsvare os med alle midler. Nej! Vi kan føre årsag og reaktion næsten uendeligt tilbage i historien. Hvem har skylden? Hvem slog først? Det gjorde Satan (Ardor); og han har nu (i

1912) bedt os ydmygt om tilgivelse. Derfor er den dybeste sandhed om vold og krig, at voldsspiralen kan stoppe nu; Med en tilgivelse af ondskabens dybeste rod, han som har skabt den falske fortælling om retten til at tage liv for en angiveligt højere sag.

Vi er fanget i et destruktivt mørke sammen: Vi fortæller hinanden at vores sag er retfærdig når vi tager liv; men sammen kan vi bryde forbandelsen; sammen kan vi tilgive; sammen kan vi skabe fred.

Terror i Paris

Hvordan beskytter vi os bedst mod den ondskab, der i går ramte Paris i form af det hæslige og afskyelige terrorangreb hvor hundredvis af mennesker måtte lide døden?

For det første tror jeg ikke, at det er korrekt, når flere politikere gentagne gange kalder denne ondskab meningsløs og irrationel eller sindssyg. Jeg tror, at der ligger en form for logik - eller rettere ambition - bag. Jeg tror, at visse mennesker ønsker et verdensherredømme (selv om første delmål måske er herredømmet i Mellemøsten og måske Nordafrika) - et kalifat - baseret på terror, diktatur og undertrykkelse - under en maske - en svag fernis - af religion (islam).

Hvis dette er korrekt - hvordan beskytter vi os så mod denne bølge af ondskab, der nu overskyller verden?

Med vold? Beskytter vi os bedst ved at slå disse mennesker ihjel? Hvis ja - hvad er så konsekvensen for os selv? Bliver vi bedre eller dårligere mennesker ved at følge den samme voldslogik som terroristerne? Er det ikke sådan at enhver krig, ethvert drab korrumpere og ødelægger den der udfører det - hvad enten det er et enkeltindivid eller et samfund?

Men hvad gør vi så? Hvordan undgår vi at blive suget ned i voldens malstrøm og afgrund?

Svaret er enkelt - selv om det måske lyder som kinesisk i det nuværende åndelige og intellektuelle klima: Ved at have tillid til Gud, ved at bede Ham om beskyttelse!

Mange mener at Gud ikke findes, eller hvis Han findes, at Han er en fjern, lunefuld, hævnende Gud, som man kun tør nærme sig med angst og bæven.

Men Gud findes - og Gud er en Almagt, der kan gribe ind i denne verdens gang. Gud er ingen krigsgud, Han er Lysets og Kærlighedens Almagt, en Almagt, der fuldt ud kan beskytte den der i tillid giver sig ind under Hans ledelse og beskyttelse. Gud er ingen krigsherre, Gud er ikke voldens, krigens og hadets Gud, men kærlighedens og barmhjertighedens Gud og Fader.

Hvis man forestillede sig en nation eller et helt folk, der i fuld tillid til Gud gav sig ind under Hans beskyttelse og omsorg, ville intet ondt kunne ramme et sådant folk eller nation. Gud er en Almagt.

Men da et sådant folk næppe findes i dag, så må svaret på truslen fra denne ondskab være, at hver enkelt der ønsker det og som har tillid til Gud og Hans Almagt, giver sig ind under Hans beskyttelse. Enhver der gør dette, er sikker og behøver ikke frygte noget ondt.

Vi behøver ikke at lade os skræmme og intimidere af denne ondskab - men stoppe den med lys, ikke med vold. Så vidt jeg kan se prøver fx Islamisk Stat ved at praktisere og udvise en ondskab og brutalitet hinsides alle grænser at få os til at underkaste os; dog; den der ved sig i Guds hånd behøver ikke at bøje nakken men kan roligt se faren direkte i øjnene.

Dette er svaret. Og engang vil alle mennesker - forhåbentlig - indse, at dette både er svaret og vejen - ud af mørkets, ondskabens, hadets og voldens hæslige afgrund; tillid til Gud, bøn om beskyttelse og tilgivelse af dem, der gør så ufattelig meget ondt her i verden og mod så mange mennesker.

Allahu Akbar, Gud er stor! lyder det gudsbespottelige feltråb; bespotteligt fordi det ledsages af mord, drab, krig, terror, ondskab. Gud er ingen krigsherre, ikke ondskabens Gud. Gud er stor, ja, stor i kærlighed, barmhjertighed og tilgivelse - også af dem.

Stop mørket med lys!

Vive la France!

II *En verdensregering?*

En Verdensregering?

Ved samtale med forskellige mennesker er jeg den senere tid uafhængigt af hinanden stødt på tanken om, at vi mennesker burde samarbejde i stedet for at konkurrere med hinanden.

Som jeg ser det, også inspireret af den geniale, politiske tænker, Emery Reeves, (Fredens anatomi), har den nuværende verdensorden, hvor der flere (mange) steder suverænt opstilles normer for lov og ret, det med at skabe konkurrence, hvor nogle vinder og andre (mange) taber.

I en moderne kontekst (Reeves tanker er formuleret omkring eller lige efter 2. verdenskrig) med den såkaldte globalisering, kunne man hævde, at de mange steder på kloden, hvorfra man opstiller normer for lov og ret, udvikler konkurrerende, ikke-samarbejdende, markeder, hvor få er vindere og mange er tabere, med deraf følgende social nød, krige osv osv.

Kunne man forestille sig, at man som modtræk til de konkurrerende og stadig større enheder (som ser ud til at være ved at have udlevet sit potentiale - jeg tænker her på den globale, økonomiske krise, risiko for økologisk sammenbrud osv) oprettede ét sted, hvorfra man opstillede normer for lov og ret - en verdensregering - med det til følge, at vi går fra at være hinandens konkurrenter (og potentielle fjender) til at være hinandens medarbejdere, mennesker, der samarbejder om at skabe åndelige og materielle værdier?

Der er - udover det politiske lag som Reeves undersøger (primært spørgsmålet om krig og fred) - måske også klare økonomiske fordele ved at have en central verdensregering - især derved, at man måske så kan undgå det ræs mod bunden - eller politik og økonomi efter den laveste fællesnævner - de "huller" i verdenssamfundet, hvor fx enkeltpersoner eller selskaber unddrager sig skattebetaling (skattely), og undgå udhuling af arbejdstageres rettigheder og sikkerhed.

Rettigheder og sikkerhed koster - og derfor fordyres produkter eller tjenesteydelser i lande, der vægter disse rettigheder højt, hvorved de bliver mindre konkurrencedygtige, især hvis man konkurrerer på det samme marked men efter forskellige regler (fx indenfor EU som har et fælles indre marked men forskellige parlamenter, der lovgiver forskelligt; jf fx de nok så bekendte polske håndværkere osv).

Udover de mulige arbejdsmarkedspolitiske fordele og hensynet til fred, kan der også tænkes finanspolitiske fordele ved en verdensregering. En del politikere og analytikere har således tilskrevet eurokrisen det forhold, at man har en eurozone men intet øverste finanspolitisk organ til at lovgive i zonen.

I en tid hvor globaliseringen for alvor slår igennem kan det vise sig økonomisk fatalt at have i princippet ét stort globalt marked for varer, tjenesteydelser og arbejdstagere og - givere uden et samlende fælles lovgivende organ (en verdensregering), der kan regulere dette marked. De kriser vi har set i Eurozonen kan vise sig i endnu større målestok uden en verdensregering og en fælles, global finanspolitik.

Så kunne man spørge: På hvilket grundlag kunne vi i givet fald samles om en sådan verdensregering? Måske den socialdemokratiske tankegang (socialdemokraterne tager - i hvert fald i egen selvforståelse - det bedste fra socialismen og liberalismen), måske noget nyt, endnu ukendt, det er svært at sige.

Men jeg tror personligt, at tiden er ved at være moden til en anden måde at leve på - jeg tror at mange er trætte af social nød og uretfærdighed, truende økologiske katastrofer, krige osv, som synes at være indbygget i den nuværende tingenes tilstand. Jeg tror, at mange længes efter fred, simpelthen, og sikkerhed og velstand.

Det er i hvert fald ingen naturlov, at vi skal konkurrere og udrydde hinanden i den ene eller den anden form. Global fred og velstand er faktisk en mulighed - hvis vi vil det.

Rationalet bag en eventuel Verdensregering (1)

Selv om tendenser aktuelt trækker i en anden retning (lukning af grænser, grænsekontrol, hævvelse af landes suverænitet mv) vil jeg her beskæftige mig lidt med rationalet bag en eventuel verdensregering.

En verdensregering er dels foreslået fra oversanselig side gennem Vandrer mod Lyset, dels fra jordisk side gennem den såkaldte universalisme (fx af Emery Reeves i værket "Fredens anatomi (1947)), og man kan sige, at begrundelsen for at oprette en global fælles regering er den samme som af og til anføres som begrundelse og legitimering af EU: Visse problemer - fx klima og miljø, internetsikkerhed og - kriminalitet, krig og fred (herunder flygtningestrømme som konsekvens af krig), skatteundragelse osv kan bedst løses globalt, da fx klimaproblemer ikke kender eller respekterer landegrænser. Hertil kan anføres ønsket om at sikre fred, sikkerhed og velstand globalt (som i tilfældet med EU).

Et aspekt i denne sammenhæng er også det problematiske ved en kompromisløs hævvelse af landes suverænitet; det er klart at i nogle tilfælde er det godt og meningsfuldt at hævde et lands suverænitet, men i mange tilfælde (ex aktuelt Syrien, Rusland, Kina, Nordkorea osv) bliver ideen om suverænitet brugt eller rettere misbrugt til undertrykkelse og til at begå forbrydelser mod egen befolkning i suverænitets navn, og ethvert forsøg på at kritisere eller gribe ind udefra afvises med henvisning til at der er tale om "indre anliggender". Dette er konsekvensen af suverænitetsbegrebet og ethvert lands påståede ret til at opstille egne suveræne normer for lov og ret (jf Reeves).

Problemet med den konsekvente hævvelse af et lands suverænitet er, at den i flere tilfælde kolliderer med de universelle menneskerettigheder sådan, at suveræniteten - med urette - hævdes at gå forud for disse universelle rettigheder, der burde være - men ikke er - universelt anerkendt (fx i Kina), og som kunne danne det overordnede grundlag for en verdensregering. Afvisningen af menneskerettighederne er som regel ledsaget af brud på disse rettigheder. Der er altså en iboende konflikt mellem universelle rettigheder og (lokal) suverænitet. Hvad vægter vi højest: universelle rettigheder eller suverænitet? Er det legitimt at tilsidesætte det universelle til fordel for det lokale?

Fordelen ved kun at have et sted hvorfra der opstilles overordnede normer for lov og ret (en

verdensregering) er også at undgå at lande med fuld suverænitet spekulerer i fx at fungere som skattely eller træningslejr for terrorister med henvisning til sin suverænitet. Blot et lands dårlige regeringsførelse kan destabilisere hele det globale retslige system og skabe lommer af lovløshed - et internationalt ræs mod bunden.

Ræset mod bunden kan både være politisk og økonomisk; hvis vi har en global økonomi men ikke en global myndighed (verdensregering) til at regulere den globale økonomi og overlader økonomien udelukkende til det frie marked, vil det let føre til et økonomisk ræs mod bunden med hensyn til arbejdstagerrettigheder, miljøhensyn, arbejdssikkerhed, lønninger osv da den frie konkurrence vil favorisere den billigste produktion og udkonkurrere virksomheder, der tager hensyn til fx ansatte og miljø og bruger penge på disse ting.

Derved får vi en kapitalens 'græshoppeøkonomi' hvor kapitalen flytter derhen, hvor afkastet er størst og lighed og hensyn til miljø og ansatte er mindst; kapitalen vil da 'æde' hvad der er for hånden, og når markedet eller landet er udtømt (dvs afkastet bliver mindre i takt med øget fokus og krav om rettigheder og hensyn), rykker kapitalen videre som en hængende sværm af græshopper. Man kunne også kalde det en international, ustabil bølgeøkonomi, hvor kriser og ulighed og fattigdom for de udkonkurrerede virksomheder eller lande og endda krig er indbygget.

Der synes at være gode grunde til at oprette en verdensregering (dvs en global regering med ret til at lovgive globalt og håndhæve de globale love). Det synes i det mindste rationelt for at skabe bedre forhold for de mange der i dag bliver undertrykt og som mishandles af repressive regimer uden rettigheder og for at håndtere grænseoverskridende, globale problemer (fx klima, visse typer kriminalitet, krig, flygtninge mv).

Det kan siges, at på trods af de aktuelle (2016) tendenser til isolationisme og kompromisløs hævde af landes suverænitet også er strømninger, der peger i retning af verdensregeringen; fx Den internationale straffedomstol, verdenshandelsorganisationen og lignende. Og det giver vel trods alt grund til håb for at vi i fremtiden kan skabe globale løsninger på globale problemer.

Rationalet bag en eventuel Verdensregering (2)

I det første indlæg om en eventuel verdensregering har jeg primært beskæftiget mig med det politiske aspekt med vægt på begrebet suverænitet. Jeg vil her forsøge at redegøre for det økonomiske aspekt med det forbehold at jeg ikke er fagøkonom.

Tager man de to vigtigste økonomiske teorier eller systemer vi kender i dag - den kapitalistiske model og den marxistiske - så synes det at hovedforskellen mellem disse to systemer er synet på *ejendomsretten*.

I den kapitalistiske model hævdes i sin ekstreme form den *uindskrænkede private ejendomsret*, mens man i den marxistiske hævder kollektivets *uindskrænkede ejendomsret*.

Måske er fejlen ved disse modeller at man hidtil har anset dette for et spørgsmål om enten-eller, enten den uindskrænkede private ejendomsret eller den uindskrænkede kollektive ejendomsret, hvor det måske er mere konstruktivt at se på det som et både-og; forstået på den måde at man bør tillægge individet ejendomsret over visse ting og kollektivet over andre som man fx kan tænke det i den socialdemokratiske og socialliberale model.

Det ville så være oplagt at tillægge kollektivet ejendomsret over jord og andre naturressourcer og fx at individet kunne leje dele af naturressourcerne af kollektivet og derudover have fuld ejendomsret

over det man fremstiller af disse lejede ressourcer + det man frembringer ved sin intelligens, evner og generelt egen indsats.

Når jeg opholder mig ved dette aspekt er det - i relation til en eventuel verdensregering - fordi der synes at være mange konflikter og potentielt krig indbygget i det nuværende kapitalistiske system med hævvelse af den uindskrænkede private ejendomsret. Den indbyggede konkurrence hvor nogle vinder og andre taber er en af disse konflikter, og det synes som en udløber af den kompromisløse hævvelse af den nationale suverænitæt.

Jo mindre enheder - fx individet - man tilskriver uindskrænket ejendomsret og "suverænitæt", jo større er risikoen for konflikt. Det kapitalistiske system synes at leve af disse fronter eller modsætninger, der ultimativt udarter til krig.

(Et billede på den uhæmmede kapitalisme og tanken om evig materiel vækst er billedet af eskimoen som fordi han fryser begynder at løbe og dermed svede hvorefter sveden bliver til is så han må løbe endnu hurtigere osv frem mod kollapse; et andet billede på evig materiel vækst er cancerceller, der vokser uhæmmet og imod helhedens (kroppens; verdens) interesser og sundhed; på et tidspunkt begynder cancercellerne at æde af eller ødelægge det omgivende sunde cellevæv. Måske er vi nu tæt på kollapse; klima, krige, flygtninge osv)

Dertil kommer at disse små enheder (fx virksomheder eller nationalstater) har det med at se isoleret på sine egne interesser og ikke helheden (i relation til tanken om en verdensregering verden). Her er der også en indbygget konflikt og potentielt krig.

Spørgsmålet er: Kunne disse konflikter afbødes eller helt forhindres med et nyt syn på ejendomsretten (fx som skitseret ovenfor)?

Kan vi skabe et system som udover de politiske fordele også har økonomiske fordele hvor færre skal leve i fattigdom (fx som følge af snævre, lokale økonomiske interesser (fx i form af landbrugssubsidier eller protektionisme))?

Hvis vi opretter en verdensregering med ansvar for hele verden (også økonomisk) vil mange af de fronter og brudflader vi kender i dag forsvinde, da en sådan regering vil være nødt til at tage globale hensyn og indtænke hele verden (og ikke kun lokale interesser) i den førte politik.

Land vil så ikke længere stå mod land eller alliance mod alliance i en permanent økonomisk (eller militær) krig eller konkurrence i en indædt kamp for at overleve og holde alle andre nede. Vi vil så måske kunne realisere den fred mange drømmer om og ønsker.

Det er ikke sikkert at det ovenstående forslag om et nyt syn på ejendomsretten er det bedste forslag til at skabe bedre forhold for mange. Men måske kan man ved at starte med en politisk verdensunion eller verdensalliance med tiden udvide det til også at omfatte det økonomiske system - konkret fx ved en udvikling og styrkelse af det nuværende FN. I hvert fald synes det nødvendigt at finde globale politiske og økonomiske løsninger på de mange globale problemer vi har i dag.

Rationalet bag en eventuel Verdensregering (3)

I et forsøg på at videreudvikle tanken eller rationalet bag en eventuel verdensregering som for mig dels bygger på Vandrer mod Lysets anbefaling af en sådan og Emery Reeves geniale tanke om at en del eller alle konflikter og krige i sin dybeste rod skyldes, at der findes flere suveræne centre (regeringer) der opstiller normer for lov og ret (Fredens anatomi, 1947) vil jeg sige, at netop på

grund af disse centrers (suværene regeringer eller nationer) bygges der en spænding op i verden fordi disse centre er økonomiske eller militære konkurrenter.

Denne spændings inderste natur forekommer mig at være eller ligne dødsangst; hvis alle suværene nationer eller grupper af nationer (fx USA overfor EU eller Kina) er økonomiske og militære konkurrenter og forsøger at udkonkurrere hinanden, så er der i konkurrencen mellem disse suværene stater et spørgsmål om den enkelte nations overlevelse (eller mildere; et spørgsmål om den enkelte nations rigdom eller fattigdom) og et land i eksistentiel krise kan handle meget voldsomt på samme måde som individer truet på sin eksistens kan gøre det.

Hvis vi derfor bygger en verden hvor vi ikke er hinandens konkurrenter men medspillere ved ikke at have mange centre (suværene regeringer eller nationer) men et, kan måske en del af verdensspændingen løsnes eller mildnes så mange krige og konflikter kan undgås.

En verden med mange suværene centre hvorfra der opstilles normer for lov og ret og med hver deres økonomiske system og regnskab ligner en verden i permanent krise og konflikt og det ser ud til, at kernen netop er disse mange konkurrerende centre (nationer eller regeringer), der forsøger at dominere eller udkonkurrere hinanden (økonomisk eller i sidste ende militært), som Reeves mig bekendt var den første til at påpege.

Derfor virker det rigtigt, at en vej til større fred kan være at skabe et og kun et center hvorfra der lovgives og reguleres, altså en verdensregering.

Et grundlæggende problem med disse tanker om en verdensregering er spørgsmålet om konkurrence, incitament og dynamik. Det lader til, at konkurrencen mellem nationer og individer, en konkurrence som også er nedfældet i vores biologi (kampen for videreførelse af vores gener), er den eneste effektive drivkraft og dynamik i samfundene og for individerne. Imidlertid synes spændingen mellem mennesker eller nationer i konkurrence med hinanden at være lig med eller proportional med spændingsniveauet i verden og dermed med risikoen for krig.

Hvis der ikke kan fremtænkes et alternativ til "alles kamp mod alle", et andet incitament end den enkeltes eller det enkelte samfunds rigdom (på bekostning af andre), så må vi se i øjnene at vi aldrig får fred i verden.

Er vi per definition hinandens konkurrenter? Er konkurrence det eneste effektive dynamiske princip? Er krigen evig? Er krigen den eneste mulighed?

Eller kunne vi drives af ønsket om at berige os selv og vores medmennesker og som første skridt på vejen nedbryde de strukturer som fremelsker krig og fattigdom, de mange konkurrerende nationer, og skabe en fælles global regering, en verdensregering, der som minimum skal sikre det enkelte menneskes liv og værdighed?

Kan vi ved de her foreslåede strukturelle ændringer skabe mere fred uden at gøre vold på den menneskelige natur? Er vi mennesker per definition egoistiske? Er vi ikke også så meget andet?

Et andet problem ved disse tanker om en verdensregering er, at man ikke kan fremtvinge medmenneskelighed og det gode menneske. En del af det godes natur er frihed. En fremtvunget godhed er derfor et paradoks, en umulighed. Og derfor er en verdensregering ikke et universalmiddel til at opnå "det perfekte menneske i det perfekte samfund".

Men da vi mennesker formentlig både er gode og onde, egoistiske og medmenneskelige er det ikke uden betydning hvordan vi organiserer os og derved hvilke egenskaber vi søger at fremelske og

styrke. Og det er ikke uden betydning om vi søger at fremelske fx dygtighed, opfindsomhed og selvstændigt initiativ med det formål at stå os bedre i konkurrencen med andre mennesker eller grupper af mennesker eller hele nationer, eller om vi gør det til alles bedste.

I dag belønnes egoisme og selvished. I morgen kunne det være det medmenneskelige og almennyttige.

Rationalet bag en eventuel Verdensregering (4)

En del af forklaringen på den populisme vi ser nu (2017) kan tænkes at være en reaktion på globaliseringen på den måde, at vi har en globaliseret økonomi, men ikke en globaliseret politik. Mange er kommet i klemme økonomisk, og langt fra alle har vundet på den økonomiske globalisering. Derfor retter mange vreden mod 'the establishment' som ikke har leveret det de fleste ønsker: Øget velstand og bedre liv. 'Eliten' opleves som sammenspist og korrump og kun ude på at pleje egne interesser.

Ironisk nok er løsningen måske ikke mindre, men mere 'stat'. Vi savner stærke, globale politiske institutioner (en verdensregering) til at regulere og lovgive globalt for økonomien, for at det ikke skal ende med økonomisk anarki, stigning i ulighed (fordi økonomien er ureguleret) og deraf følgende politisk og social uro og krig. Vi savner mere, ikke mindre regulering.

Som det er nu, har vi billedligt en græshoppeøkonomi. Kapital flytter til frugtbare områder (dvs områder med lave produktionsomkostninger, lave lønninger grundet en svag faglig organisation og en vis know how), opdyrker området, producerer indtil omkostningerne (fx lønningerne) bliver for høje, og rykker så videre og efterlader områderne udpinte og kriseramte.

Hvis vi havde globale standarder for løn og andre omkostninger som følge af en lovgivende verdensregering, ville vi undgå denne type ubalanceret økonomi, undgå kapitalens karakter af græshoppesværme (ræs mod bunden), da der så ikke ville være områder med lavere produktionspris at rykke til efter udpiningen. Vi ville så få en jævnt stigende global velstand, hvor alle ville være med, og undgå den fattigdom og de konflikter, der følger med græshoppeøkonomien og det økonomiske anarki.

Vi ville formentlig også i ringere grad opleve de voldsomme udsving i aktiekurser, fordi den økonomiske fremgang ville være mere stabil og mindre 'manio-depressiv' dvs præget af mindre udsving. Og hvis vi indførte en fælles valuta, ville endnu en usikkerhedsfaktor mindskes.

Også derfor tror jeg, at en verdensregering ville kunne skabe en fredeligere og mere harmonisk verden. Et globalt retssamfund ville være mere stabilt og fredeligt end det globale, økonomiske anarki. 'Med lov skal land bygges'; ja og, kunne vi tilføje: Med lov skal verden bygges.

Rationalet bag en eventuel Verdensregering (5)

Et bærende argument for tanken om det fordelagtige ved en Verdensregering er som tidligere anført Emery Reeves tanke om, at jo flere punkter (suværene regeringer) hvorfra der opstilles normer for lov og ret, jo større er risikoen for krig og konflikt.

Hans tanke kan låne støtte fra et centralt værk i politisk filosofi, Thomas Hobbes' *Leviathan*.

I Hobbes' værk argumenteres det, at for at undgå naturtilstandens alles krig mod alle, må man indgå en kontrakt med en Suværen (hersker; fx en monark eller en demokratisk valgt leder) som overdrages magten (om nødvendigt bakket op med vold; volds- eller magtmonopolet) for at sikre borgernes sikkerhed og idet alle opgiver en del af sin frihed netop for at undgå naturtilstandens

kaos.

Hvis - mener Hobbes - der er mere end en Suværen har vi borgerkrigen og dermed naturtilstandens kaos til skade for alle.

Overført på nutiden så lever vi i en globaliseret verden men med mange suværene nationalstater. Dette svarer til Hobbes' mareridt, naturtilstandens borgerkrig; en global borgerkrig, hvis vi betragter verden som *et* samfund (vi taler jo om verdenssamfundet og universelle menneskerettigheder og -pligter).

De mange krige i verden i dag kan netop forstås som en naturtilstand i Hobbes' forstand; et verdenssamfund med udpræget samhandel og i princippet fri bevægelighed hvor det ikke er ligegyldigt hvordan der regeres i fx Kina eller Iran, da verden hænger sammen og fx en dansker dermed har interesser i Kina og andre steder.

Vi lever i en globaliseret verden, men uden en fælles regering til at varetage (verdens-) borgernes økonomiske og sikkerhedsmæssige interesser; altså en global naturtilstand med følgende krig og kaos; alles kamp mod alle, en global borgerkrig som følge af de mange suværene nationalstater.

Hvis ikke vi nedsætter en global permanent regering, har vi en situation, hvor vi dels har en global borgerkrig i Hobbes' forstand, en førciviliseret verden, hvor Spinozas tanke *magt er ret* gælder; et bøllestyre hvor jungleloven hersker; den stærkes ret (som fx i dag USA' s militære enegang i mange tilfælde er et udtryk for).

Til en verdenscivilisation eller et verdenssamfund hører af de nævnte grunde en Verdensregering. Også derfor mener jeg, at en sådan regering er rationel, fordelagtig og ønskelig.

III Ideologier

Marxisme og liberalisme

Karl Marx (1818-1883) beskrev (Das Kapital) mennesket som det burde være, Adam Smith (1723-1790) beskrev (Wealth of Nations) mennesket som det *er*.

Er dette en rigtig tanke? Eller er der tale om to potentielt lige destruktive politiske systemer eller tankegange?

Jeg tror, at det er rigtigt at sige, at på bunden af både den marxistiske og den liberalistiske analyse ligger spørgsmålet om *ejendomsretten*. I marxismen hævdes det at den private ejendomsret bør afskaffes, ja at historien selv som følge af klassekamp, det at nogle (få) ejer det meste og at andre (mange) ejer lidt, automatisk vil føre til afskaffelsen af den private ejendomsret. De mange vil nødvendigvis med magt fratage de få deres privilegier og ejendom og overføre den til gruppen (samfundet) (den dialektiske materialisme).

Omvendt hævder Smith med begrebet "den usynlige hånd" at idet mennesker søger deres eget bedste og følger deres egne mål, vil summen af deres bestræbelser nødvendigvis også føre til det fælles bedste (samfundets bedste).

Hvis jeg har forstået liberalismen korrekt, danner Smith' s synspunkt det modsatte af Marx': ikke

gruppen (samfundet) men den enkelte bør eje alt.

Marx' opgør med den private ejendomsret kan siges at være destruktiv og med nødvendighed fører til Gulag og fangelejre for politiske modstandere (diktatur). For ved at fratage mennesker (individer) retten til at eje fratager man også respekten for det enkelte individ og dets fornødenheder. Hvis gruppen (samfundet) er alt ("al magt til folket") og individet er intet, kan man gøre med individerne som man har lyst til; slå dem ihjel, internere dem osv.

Omvendt fører den uindskrænkede private ejendomsret (liberalisme i sin rene form eller ultraliberalisme; ikke nødvendigvis som Smith formulerede det) til en manglende respekt og omsorg for gruppen (samfundet) hvilket i sin rene form strider mod selve ideen med et samfund.

Der er altså måske i begge tilfælde tale om et enten-eller og ikke et både-og, hvilket gør dem potentielt lige destruktive.

Den ene ideologi - den marxistiske - nedbryder individet (mennesket, individet uden rettigheder), den anden - den liberalistiske - nedbryder samfundet (gruppen, samfundet uden rettigheder).

Skulle man forsøge med et alternativ, der både tilgodeser individ og gruppe (ingen af dem tilskrives al ret, ejendom og magt men deler disse ting) kunne man - måske lidt polemisk - pege på den socialdemokratiske samfundsmodel.

Politisk og økonomisk determinisme

I økonomisk teori og politisk videnskab søger man bla at afdække hvilke stimuli der fører til bestemte og ønskelige adfærdsformer for et lands borgere. Og ud fra disse tanker søger man så fra politisk hold at føre en rationel politik.

At dog hverken økonomi eller politisk videnskab kan kaldes for eksakte videnskaber skyldes bla at de bygger på en forkert antagelse om, at hvis man påvirker et menneske med de og de stimuli eller incitament, så handler dette menneske netop sådan og sådan.

Med andre ord: En påvirkning X af et menneske medfører med nødvendighed virkning eller handling Y.

At det er en forkert antagelse kan bevises eller i hvert fald sandsynliggøres ved at ethvert lands borgere er underlagt de samme love og regler og incitament, men handler vidt forskelligt ud fra disse stimuli.

Vi mennesker handler altså ikke med nødvendighed. Men det betyder ikke at vores handlinger er tilfældige, hvilket ville indebære at vi simpelthen var utilregnelige.

Vi mennesker har en grundlæggende indre og ydre *frihed* (mere eller mindre; med indre frihed mener jeg frihed til at tænke og handle og med ydre frihed det miljø eller omstændigheder vi handler i og under), hvilket vil sige, at vi under de og de omstændigheder og de og de love og incitament mere eller mindre *bevidst* beslutter hvad vi vil gøre.

I hvert fald bygger vores juridiske system på tanken om denne frihed: Det ville ikke give mening at straffe et menneske for en bestemt handling, hvis det enkelte menneske ikke har et valg eller en frihed til at handle sådan eller sådan eller lade være; hvis vi handler med nødvendighed.

Så samfundene og økonomien udvikler sig ikke ud fra en nødvendighed (determinisme) fordi mennesker ikke gør det. Det nærmeste man kan komme en forudsigelse af et lands udvikling er en sandsynlighed eller en tendens; hvis vi handler sådan eller sådan, hvis vi fører den eller den politik, så vil der sandsynligvis ske det eller det.

Derfor er det ikke muligt at formulere eksakt hvad præcis der i en given situation er den rigtige

politik at føre; eller som jeg startede med at sige: Økonomi og politik er ikke eksakte discipliner.

Politik i dag er snarere en kamp mellem bestemte interesser både nationalt og internationalt, interesser som man søger at bibringe et skær af logik og rationalitet uden at dette kan stå for en nærmere prøve.

Man kan håbe at det med tiden vil ændre sig så den grundlæggende bestræbelse ikke bliver interesser maskeret som hensyn til almenvellet, men derimod det man med den bedste vilje mener er bedst for de fleste mennesker.

Tillidssamfund eller kontroltyranni

Af og til fremhæves som et særkende ved det danske eller skandinaviske samfund tillid som en kerneværdi og endda positiv konkurrenceparameter internationalt. Hvis man skal give et rent økonomisk argument for tanken kan det siges, at med tillid øges den økonomiske transaktionshastighed og transaktionsprisen minimeres og dermed øges væksten.

For virksomheder bliver det billigere at producere hvis man fx har tillid til at leverandører leverer det aftalte og at medarbejderne udfører det arbejde de bliver betalt for så godt man kan uden fx at skulle bruge unødvendig kontrol og juridisk eller forsikringsmæssig bistand.

Hvis det er rigtigt at tillid er et særkende for fx det danske samfund, så er denne kerneværdi presset i dag. Politisk og ledelsesmæssigt bliver der krævet omfattende kontrol og dokumentation for udført arbejde fx i plejesektoren og i hospitalsvæsenet. Kravet kan enten skyldes ønsket om effektivisering eller fx ønsket om at holde ryggen fri hvis man kan dokumentere præcis hvad man har gjort hvornår.

Men hvis man både skal udføre en bestemt opgave og bagefter dokumentere at man har gjort det, så er det dobbeltarbejde; derudover kan nævnes det bureaukratiske aspekt da man skal dokumentere og indrapportere til en højere instans; altså egentlig tredobbelt arbejde.

Hvis det også er rigtigt at mennesker trives bedst hvis man viser os tillid og derudover sikrer os en udstrakt frihed og mulighed for det selvstændige initiativ, og at vi mistrives med mistillid og omfattende kontrol, der egentlig signalerer at man ikke tror på at vi er kompetente indenfor vores fag, så er udviklingen hen imod kontroltyranniet ikke uden konsekvenser.

Udover det allerede nævnte kunne det være at den megen stress og de mange sygedage delvis har sin grund i kontroltyranniet og det deraf følgende dårlige psykiske arbejdsklima og manglende arbejdsglæde og faglige stolthed. Også dette er - udover det rent psykologisk uheldige ved kontroltyranniet - et rent økonomisk argument da stress og sygdom belaster arbejdsmarkedets produktionsdygtighed.

Der er altså mange grunde til at beskytte *tilliden* i et samfund som det danske; det kan også siges at have vidtrækkende negative samfundsmæssige konsekvenser hvis man fortsætter ad kontroltyranniets usikre vej; hvis flertallet tænker, at samfundet eller "systemet" er en modstander og ikke en medspiller i skabelsen af det gode og meningsfulde liv, så kan denne mistillid fx øge sort arbejde, skattesnyd og generelt skabe en usund arbejdskultur og et ineffektivt samfund, der drukner i bureaukrati og regelrytteri og "stille oprør" ("arbejd efter reglerne") og med et betændt forhold mellem individerne og samfundet, der jo egentlig er os allesammen.

Derfor mener jeg at frihed og tillid er rationelle samfundsværdier - udover det psykologiske aspekt - også rent konkurrencemæssigt.

Den vestlige kulturs hybris og dødsdrift

Som før nævnt har moderne filosoffer, bla Derrida, søgt at efterspore en grundlæggende brist i den

vestlige kulturs filosofi og værdier, og jeg har foreslået tanken om gennem videnskab og teknologi at blive lig Gud i alvidenhed (videnskab) og Almagt (teknologi), som denne afgørende brist.

Indenfor fysikken er man efter nogle nylige opdagelser af Higgs-partiklen og gravitationsbølger og dermed en næsten fuldstændig bekræftelse af [Standardmodellen](#) begyndt at tale om [en krise i fysikken](#); måske, siger man, er der nu ikke mere at opdage.

I dele af den politiske debat taler man, eller talte tidligere, om visse utopia; dvs et endemål for den menneskelige organisering i samfund. Men altid har det vist sig, at de ønskede utopier er blevet til dystopier eller mareridt; det man troede var paradys viste sig at være helvede.

Hvad er fællespunktet for disse tanker? Fællespunktet er det, at man ved den gamle drøm om at blive alvidende og almægtig søger et slutpunkt, en ende; hvis det på mirakuløs vis skulle lykkes os at nå målet, hvordan skulle vi så leve videre, hvis livet er en fortsat tilegnelse af viden og magt?

Derfor kan man sige, at hvis vi med den vestlige kulturs inderste kerne og bestræbelse forstår en trang til alvidenhed og almagt gennem videnskab og teknologi, så er den vestlige kultur en dødkultur, en kultur gennemsyret af det græske begreb hybris, en kultur der ubevidst søger sin afslutning og undergang.

Jeg tror også det er derfor der findes så mange og så mange forskellige dommedagsprofetier og ildevarslende understrømme i vores kultur og bevidsthed og følelser; undergangen er indlejret i kernen af vores kultur da vi søger en ende, det fuldkomne, og ikke forstår, at vi altid er ved en begyndelse, et udgangspunkt, det ufuldkomne og begrænsede, en fødsel.

En anden ting er, at vi i vores overmod overser en fundamental værdi: Kærligheden; overmennesket, det alvidende og almægtige menneske, behøver ikke vise medfølelse og empati, men tror sig berettiget til at tromle sine svagere medmennesker og dyr og natur.

Overmennesket tror sig berettiget til at tilsidesætte moral og etik; og også af denne grund er den vestlige kultur en undergangskultur, hvis utopier - det fuldkomne menneske eller samfund - altid vil vise sig at være en dystopi, et mareridt, et helvede.

I romanen *Elementarpartikler* beskriver Michel Houellebecq to såkaldt metafysiske mutationer eller vi kunne kalde det paradigmeskift i den vestlige kultur; overgangen fra den romerske kultur til kristendommen og overgangen fra kristendommen til den moderne videnskab.

Disse paradigmeskift er ikke sket i en forfaldsperiode som man umiddelbart skulle tro, men på de forskellige kulturers kulminationspunkter eller i deres zenith. Måske fordi de tilsyneladende overlegne kulturer er stivnet i menneskelig magtfuldkommenhed og overmod.

Det lader altså til, at det er selve grundlaget for den vestlige kultur - overmodet - der har fundet forskellige udtryk (det romerske rige, kristendommen som institution og magt og den moderne videnskab), men grundlæggende er forblevet det samme, overmodet, der er skæbnesvangert og i sig rummer undergangen, døden.

Mennesket befinder sig altid ved en begyndelse, en fødsel i nuet. Hvis vi forstår os selv gennem en fremtidig fuldkommenhed, en utopi, et endepunkt, en slutning, forbliver vores kultur en dødkultur.

En varig kultur kan ikke bygges på overmodige tanker om det fuldkomne menneske, på en (fiktiv) tanke om fremtidig perfektion (dødsdrift), men må grundes på en erkendelse af vores principielle begrænsning i tanke og magt.

Vi er altid ved begyndelsen (livet), aldrig ved enden (døden).

Kapitalismens sejr – menneskets fallit? Om menneskets grundlæggende værdi

Et af de grundlæggende træk ved kapitalismen er ideen om (fri) konkurrence mellem virksomheder, lande og arbejdstagere. Nogle debattører taler ligefrem i dag om konkurrencestaten som afløser for velfærdsstaten - og de enten forsvarer eller søger at formulere det eventuelt problematiske ved at opfatte staten og statens rolle på den måde.

Der er ingen tvivl om, at konkurrenceelementet er dybt rodfæstet i os mennesker. Alene kampen og konkurrencen om at videreføre vores gener tegner et billede, hvor konkurrenceelementet er rodfæstet i os rent biologisk.

Men spørgsmålet er: Hvilket menneskesyn ligger til grund for opfattelsen af mennesket som medspiller i en måske altomfattende konkurrence - og hvad gør det ved os?

Hvis man opfatter mennesket som et væsen, der i princippet er i konkurrence med alle andre (dyr og medmennesker), og opfatter menneskets værdi som lig med dets økonomiske formåen og succes - hvis man sætter menneskets værdi lig med fx dets materielle og økonomiske værdi for samfundet, bliver respekten og anerkendelsen af den enkeltes værdi betinget (af dets materielle, økonomiske formåen).

Dette kan skabe en masse stress og følelse af indre utilfredshed og frustration over aldrig at "være god nok". Man kan ikke leve op til kravene, men vil bestandig forsøge (forgæves) at honorere andres forventninger og ens egne forventninger, der stresses og skrues op, netop fordi man mener, at ens værdi som menneske afhænger af præstationer - er betinget - mens det vi vel alle søger og længes efter er den ubetingede anerkendelse og respekt (og måske kærlighed).

Dertil kommer, at hvis man betragter (alle) andre mennesker som potentielle konkurrenter - eller ligefrem fjender - hvis man føler sig i en konstant konkurrence- og faresituation, og samtidig ikke mener, at man i sig selv har (ubetinget) værdi og at andre har det samme - vil den deraf følgende indre uro og manglende hvilen i sig selv have en sikkert ikke ringe betydning i forbindelse med aggression og vold - og i stor skala krig.

I diskussionen om hvordan og med hvilken ret vi kan tale om lighed mellem mennesker og det ønskelige i begrebet om lighed mellem mennesker, burde vi måske tænke, at mennesker ikke er lige i den forstand at vi er ens - men derimod at vi er lige med hensyn til værdi - at vi har samme uendelige og umistelige værdi - uafhængigt af ens sociale, økonomiske, religiøse og intellektuelle formåen og tilhørsforhold - alene i kraft af at vi er mennesker. At vores værdi som mennesker - alene i kraft af at vi er mennesker - med andre ord er ubetinget.

Dette menneskesyn lader sig let forsvare og begrunde ud fra en religiøs vinkel (tanken om at vi er lige for Gud). Men hvis ikke vi vil begrunde tanken religiøst, lader den sig vel begrunde ud fra dens nytteværdi - at den sikkert kan skabe lykkeligere og mere tilfredse mennesker. Hvis vi vænnede os til at se på hinanden med en større grad af respekt uafhængigt af ydre forhold og position og nytte, ville vi måske blive mere harmoniske og mindre stressede.

Tanken lader sig også begrunde etisk uden nødvendigvis at inddrage det religiøse - nemlig ud fra en etisk tanke om så vidt muligt at undgå at påføre andre smerte og lidelse - og det vil altid gøre ondt at blive set på uden respekt, at blive ringeagtet.

Derfor synes det rationelt - hvad enten referencen er religion (Gud) eller ren menneskelig etik - at betragte mennesket - os selv og vores medmennesker - med en grundlæggende respekt og som værdifulde i sig selv, og ikke kun at opfatte andre mennesker som personer vi er nødt til at prøve at udkonkurrere - økonomisk, socialt og seksuelt - hvilket sidste blot vil udhule og underminere vores egen følelse af værdi og værdighed ved at gøre den betinget og ikke ubetinget. Og derfor synes tanken om ethvert menneskes uendelige og umistelige værdi - i kraft af at være menneske - at være i vores egen interesse.

IV Magt

Stedet uden mørke

I George Orwells, 1984, er den afgørende tanke ikke så meget den massive overvågning og undertrykkelse af borgerne, som det er det der sker i 'værelse 101', stedet uden mørke, stedet hvor sjælen ligger nøgen under skærende, fjendtligt lys og blik, stedet for den inderste frygt, hvor alle knækkes; diktaturets inderste hemmelighed, anatomi og umenneskelighed.

Et sted siges det, 'det gælder ikke om at forblive i live, men at forblive menneske'. Så længe borgerne 'kun' er undertrykte og overvågede er de på en måde uskyldige (ofre), og kan nægte at adlyde eller konspirere mod magten.

Men menneskers egne handlinger og forræderi mod sin egen menneskelighed og værdighed og integritet kan ændre alt. De egne handlinger, os selv, kan ingen beskytte os imod.

Og det er på en måde det ondes natur. Det kan true med bål og brand og det kan lokke os til at handle efter det - men det får kun magt over os hvis vi giver efter for truslerne og angsten og handler, bøjer os. Det kan ikke tvinge os til at handle, men det kan skræmme, lokke, intimidere. Ellers - hvis ikke vi handler - er vi immune overfor det.

I værelse 101 møder Winston (hovedpersonen) sin inderste frygt, rothen; og konfronteret med den forråder han sin elskede, som før sammen med ham var uskyldige ofre for diktaturet. Han gør det ved ikke blot at ønske hende de samme lidelser som han, men ved at ønske at hun skal lide disse lidelser *i stedet for ham*.

Den inderste frygt kan have mange skikkelser. For Winston er det rothen; for andre kan det være at blive forladt, at miste et barn eller andre ting.

Jeg tror, at essensen af den inderste frygt, hvilken konkret skikkelse den end har, det fælles ved den er en følelse af en fare, der kan destruere ens ånd eller inderste kerne eller hvad vi nu kalder det.

Og derfor er den inderste frygt også en illusion. For ens kerne destrueres ikke hvis fx vi bliver forladt eller mister et barn eller vi møder rothen.

Det afgørende er, hvordan vi håndterer den inderste frygt; om vi bakker, slår op i banen, sælger vores inderste menneskelighed ('det gælder ikke om at forblive i live, men om at forblive menneske') eller ej.

Hvis vi bakker, søger at vige udenom, taber vi. Den mand eller kvinde, der bakker konfronteret med angsten for at miste, der begynder at krybe, der bliver en hund i menneskeskikkelse, 'udsletter sig selv', gør frygtens genstand virkelig som en selvopfyldende profeti. Men også det er jo en (dobbel) illusion. For vi ophører ikke med at eksistere, hvad der så end sker.

Derfor kan det nogle gange være nødvendigt at se sin inderste frygt i øjnene, eller risikere at den bliver til virkelighed uden at bakke eller vige udenom, for at bevare sin menneskelighed og værdighed og selvrespekt.

Og er dette ikke en del af kærlighedens og livets grundvilkår; at det vi holder for det vigtigste, det mest værdifulde, det kan vi miste; og at acceptere at det er sådan og alligevel turde elske, turde lade noget eller nogen blive det dyrebareste, turde miste?

Og er det modsatte, ikke at elske nogen eller noget, ikke døden? Er smerten eller den mulige smerte og sorg ikke kærlighedens og livets pris? Er det at flygte fra kærligheden fordi vi frygter at miste den ikke døden?

Det er ikke det at miste den anden, men det at miste sig selv, ved handlinger vi selv foretager af angst for at miste os selv, der er gysset i værelse 101, stedet uden mørke.

Et aktuelt og politisk eksempel på denne problematik er IS krigernes propaganda og ekstreme vold; dermed søger de at skræmme og intimidere alle andre til at udføre handlinger som gør os lige så umenneskelige som dem selv, eller til at bøje nakken, hvorved vi - under pres fra den indre frygt for at miste vores samfund og blive løbet over ende - hvis vi handler (slår ihjel, fører krig) mister det vi søger at beskytte: Vores frihed og vores menneskelighed.

Magtens anatomi

'Magt er det mest vanedannende stof'; 'Magt er et potent elskovsmiddel'

Sådan er det blevet sagt. Men hvorfor ønsker mennesker magt? Hvad er magtens natur og anatomi? Hvor mange der søger magten, spørger sig selv, om de er den magt de søger værdig?

Vi møder dagligt i social omgang små magtspil; i parforhold, i familier, på arbejdspladser, blandt venner, på skoler, overalt. Det synes at være en del af den menneskelige natur.

Nogle magtspil foregår ved at afsøge grænser; og hvis man ikke markerer sine grænser, ikke nødvendigvis ved aggression, skaber det vrede i sindet; hvis man er for flink og lader andre møve ind over sine grænser uden at markere dem.

Og magtspillet spilles i lokal-, national- og storpolitik. Også her afsøges grænser og alle synes at søge stedse større magt og indflydelse.

Men hvem spørger sig selv hvorfor det er sådan og om vi er magten værdig?

Til nøds kan man forsvare et vist ønske om magt; nemlig magten eller måske snarere evnen og muligheden for at opretholde livet, magten over eget liv både for individer og nationer.

Men når magtviljen eller rettere magtbegæret bliver grænseløst, umætteligt - og blindt (magten for enhver pris og uden at spørge sig selv om man er magten værdig og uden klare ideer til at anvende magten konstruktivt) - bliver magt destruktiv, og de magtbegærlige bliver paradoksalt nok slaver af deres magtbegær.

Konsekvenserne af dette ser vi fx ved diktaturer og erobningskrige; dette er magtvilje for enhver pris uanset om man på sin vej til magten træder over hundreder eller tusinder af døde og dermed er blevet magten uværdig.

'Magt korrumpere' siger man også. Ja, hvis man glemmer hvorfor man søger magt, hvis man søger magten for magtens skyld, hvis magtbegæret gør os blinde og vi glemmer at spørge os selv, om vi er magten værdig og hvordan vi ønsker at bruge den konstruktivt.

Eller på en kort formel: Den magt, der vil knægte friheden, der vil tvinge sig igennem, den der

søger magt for enhver pris uden at være den værdig, den magt korrumpere og ødelægger både den magtbegærlige og hans ofre; den magt er perverteret magt i modsætning til den magt, der ligger i ægte værdier som kærlighed og frihed og fred og menneskers frivillige tilslutning til disse værdier.

Så magt er måske enten at ville tvinge andre eller menneskers frivillige tilslutning til ægte og holdbare værdier; mørkets og lysets magt. The tipping point fra konstruktiv til destruktiv magt - hvis magtviljen oprindeligt er konstruktiv - er når man begynder at ville gennemtvunge sin vilje.

Den der vil tvinge sin vilje igennem (fx med våbenmagt eller terror) er magten uværdig.

En af grundene til at verden i dag ser ud som den gør er, at alt for mange ønsker at tvinge sin vilje igennem; fordi verdens magtherrer og mægtige er slaver af deres magtbegær og uværdige til den magt de besidder.

Diktatur og demokrati

Hvordan får vi bedst sikret gode forhold, demokrati, frihed og velstand til flest mulige? Hvordan bekæmper vi bedst tyrannierne?

At hugge hovedet af diktaturet og fremtvinge regimeskift ved militær intervention synes blot at kaste befolkningerne ud i endnu flere lidelser ved at alle da søger at udfylde vakuummet. Resultatet bliver da borgerkrig (Afghanistan, Irak, Libyen).

At indføre økonomiske sanktioner virker heller ikke. Tyrannierne synes immune overfor det. Tyrannerne bliver siddende, folket bliver fattigere (Rusland, Irak under Saddam Hussein). At øge samhandelen og dermed skabe større velstand og håbe at det vil føre til reformer og demokrati, synes også ineffektivt (Kina, Saudi-Arabien). Tyrannierne synes immune overfor økonomiske instrumenter.

Hvad tyrannierne derimod ikke kan modstå er *folket selv der rejser sig og kræver frihed*. Har man først tænkt tanken, at det kan være anderledes, at vi kan få frihed til at tale, tænke, tro og handle frit, så længe vi ikke skader andre, så startes en bevægelse, der ikke kan stoppes - og det frygter tyrannerne mere end noget andet og får dem til at ryste.

Lad os tænke tanken om frihed - lad os drømme drømmen sammen og gøre den til virkelighed.

Når magten udfordres

Totalitære systemer og trangen til - ofte med livet som indsats - at udfordre, mildne eller opløse disse systemer, er et grundtræk i menneskets historie.

Da Jesus gjorde oprør, fredeligt, mod de jødiske lærde og Moseloven, endte han som bekendt på korset. Da kristendommen senere selv var blevet et totalitært system, Den katolske Kirke, og Martin Luther og andre gjorde oprør mod systemet, blev de lyst i band, brændt på bålet eller på anden måde forfulgt.

Da de russiske dissidenter gjorde oprør mod Sovjetdiktaturet, blev de forfulgt, indlagt på psykiatriske hospitaler eller slået ihjel.

Vor tids totalitære system er islam. Via en stærk social kontrol og vold eller drab på mennesker, der udfordrer magten og søger at reformere eller bare opløse de værste skadevirkninger af det totalitære system, islam, søger 'de rettroende' at bevare deres magt.

Visse islamiske grupper, fx IS, Boko Haram, Taliban og al Qaida, søger enten lokalt eller globalt

herredømme i et teokratisk diktatur baseret på sharia. Det nødvendige opgør med disse gruppers totalitære system må tage et helt grundlæggende opgør med islams hellige skrift, koranen, og profetens sunna, sædvane, der blåstempler vold mod og drab på fx anderledes tænkende eller troende og insistere på menneskets grundlæggende ret til frihed og autonomi.

Jeg har selv forsøgt at bidrage til dette nødvendige opgør fx i skriftet, Islam - set ud fra billedet af Gud som Lysets og kærlighedens Almagt, (del 1 og 2), som ligger til fri og gratis download på min hjemmeside (carstenplougolsen.dk). Grundtanken i dette skrift er at filtrere koranen og profetens sædvane gennem billedet af Gud som den ophøjede Lysets og kærlighedens Almagt, hvorefter det står klart, hvor forfærdende lidt der bliver tilbage af koranens og profetens autoritet.

Ethvert totalitært system; fx kristendommen, islam eller kommunismen er født med en brist; bristen er netop det totalitære, at systemet hævder at være al sandhed. Dette strider mod menneskets begrænsning og dets manglende evne til at forstå alt. Et system der hævder at være al sandhed vil være tilbøjeligt til at dømme alt der ikke stemmer med det ude eller 'syndigt', og mennesker der er af en anden opfattelse bliver forfulgt eller ligefrem dræbt.

Ved det totalitære system hindres menneskets frie tanke og ret til at undersøge og stille spørgsmål ved alt. Den frie tanke anerkender sin begrænsning, og søger bestandig ny viden ud fra en erkendelse af netop sin begrænsning, den totalitære tanke bilder sig ind at have alle svar og behøver ikke vide mere. Dermed bliver det totalitære en dystopi, som peger mod død og undergang (fx ved tanken om en fælles universel Dommedag og Jordens undergang), hvis livet blandt andet er i en eller anden forstand hele tiden at blive lidt klogere og mere erfaren, den frie, begrænsede tanke peger mod livet.

Ethvert totalitært system har sin tid. Før eller senere vil de bryde sammen under presset fra modige mennesker, der tør udfordre magten med fare for deres liv. Oprørene mod de totalitære systemer fødes af de lidelser og den ufrihed som systemerne skaber; før eller senere vil behovet for frihed og de lidelser de totalitære systemer skaber være så stort, at systemerne bryder sammen, enten indefra eller under ydre pres.

Mennesket mistrives i ufrihed. Vi har ret til at tænke og tro frit. Og vi har en ret til frihed og selvbestemmelse. De mennesker og systemer som søger at undertrykke og binde mennesker kan ikke sejre i længden. For frihed er en del af vores inderste natur.

Frihed er som en jævnt strømmende indre kilde; man kan kaste sten i den og for en tid standse strømmen; men før eller senere vil det opdæmmede vand finde vej, bryde igennem og fjerne hindringen.

Tyranniets uundgåelige fald

Hos Platon fremsætter sofistene, Thrasymachos, (Staten) den tanke at uretfærdighed er stærkere end retfærdighed og at magt kun udøves til den stærkeres fordel.

Heroverfor argumenterer Sokrates, at det forholder sig lige omvendt idet uretfærdighed og et uretfærdigt styre uvægerligt vil skabe så megen indre og ydre strid og modstand at det uretfærdige styre med nødvendighed vil falde før eller siden.

Dette er en teoretisk, filosofisk tanke som også understøttes af erfaringen; det er nok muligt at oprette eller tilrive sig en tyrannisk magt og blive enehersker og kue og undertrykke sine medmennesker for en tid, men før eller senere må tyrannen, den uretmæssige hersker, falde og tyranniet opløses; Nazi-Tyskland, Sovjetunionen, Irak under Saddam Hussein; alle tyrannier og diktaturer er før eller siden faldet.

Denne tanke kan udvides til at gælde generelt for det gode og det ondes forhold og diskussionen om hvad der er stærkest; det er muligt at gøre meget ondt både som individ og som samfund, men før eller siden vil den indre og ydre strid gøre en ende på viljen til det onde og længslen efter fred og harmoni enten i individet eller samfundet - som kun det gode og ikke det onde kan skabe - og det godes samarbejde og enighed mod det ondes strid og uenighed og ufred og kaos vil bane vej for personlig eller samfundsmæssig fred.

Derfor står fremtiden - for enhver og i verden mellem de enkelte folk og samfund - i sidste ende i fredens tegn. Og derfor er det ikke i nogens interesse - heller ikke i magthavernes interesse - at skabe diktaturer eller tyrannier eller uretfærdige samfund - tyranniernes dage er talte fra deres fødsel - men derimod af al kraft og evne at skabe så retfærdige og gode og dermed stabile og varige samfund som muligt.

En tommelfingerregel for hvad der er i magthavernes og lovgivernes virkelige interesse og hvordan vi bedst skaber retfærdige samfund, siger Kristus i sin tale i Vandreren mod Lyset idet han siger, at de hver især bør stræbe efter at blive sit lands bedste menneske og kræve meget af sig selv for at kunne kræve meget af andre, og udforme lovene som om de selv skulle rammes af hver eneste lov og bestemmelse.

Tale til en diktator

Et afrikansk ordsprog siger: "Når elefanterne slås trædes græsset ned".

I vores tid er der mange stridende elefanter og meget græs, der trædes ned.

Derfor vil jeg spørge dig, der har tilranet dig magten og derved gået henover hundreder, tusinder, titusinder eller hundredtusinder eller flere døde, dig der har knust så mange hjerter og sind og liv, som sender så mange på flugt med knuste liv, mennesker som næppe kan finde et ly og en sikkerhed;

Jeg vil spørge dig, hvad enten du sidder i Syrien, Rusland, Kina, Nordkorea, Saudi Arabien, Iran eller andre steder, eller tilhører og leder de alt alt for mange gudsbespottelige terrororganisationer med Gud på læben og djævelen i hjertet, og hvad enten du er diktator af i dag eller i morgen :

Med hvilken ret knuser du så mange liv og hjerter og sind? Hvorfor tror du at det er i din eller dit lands eller din organisations interesser at skabe så megen smerte og lidelse?

Jeg siger dig: Du er ikke din magt værdig, og regnskabet kommer også til dig. Hvad vil du svare hvis Gud stiller dig disse spørgsmål engang? Vil du henvise til din tro? At du troede, at Gud var en hævnens og voldens Herre? Eller vil du sige at du ikke troede at Han fandtes og du derfor kunne skalte og valte med andres liv og dit eget som det passer dig?

Tåbe! Du vil møde gengældelsen engang; ikke fordi Gud vil straffe dig eller få dig til at lide for lidelsernes skyld; men for at du kan se og føle al den smerte og lidelse du har påført så mange.

Måske kan du undslippe den jordiske retfærdighed; den himmelske undgår ingen.

Måske vil du ikke ænse disse spørgsmål, og jeg er et ubetydeligt menneske, som næppe formår at råbe dig op. Måske vil du strække din hånd ud mod mig og søge at få mig til at tie hvis mine ord alligevel skulle nå dig.

Og dog kommer du engang til at sande mine ord og bittert fortryde din ondskab.

Du har min medlidenhed, arme tåbe!

V Debat

Den danske debat om islam og muslimer

I et forsøg på at nuancere den danske og vel også europæiske debat om islam og muslimer vil jeg sige, at man i debatten ofte støder på en ejendommelig antagelse, nemlig at islam er en entydig religion eller ideologi som alle muslimer deler, og at det kræves af enhver muslim at han eller hun fuldt ud kender koranen og skal stå på mål for alt hvad der står i dette skrift og derudover er ansvarlig for alt hvad alle muslimer gør af godt eller ondt.

Hvor mange danskere mon har læst (hele) bibelen (næppe ret mange), og hvor mange danskere føler sig ansvarlig for alt hvad der står i dette skrift (formentlig endnu færre) og i øvrigt er ansvarlig for alt hvad alle kristne i verden gør af godt eller ondt (næppe én).

Hvorfor denne forskel? Hvorfor denne negative forskelsbehandling? Mon ikke fordi vi inderst inde føler os hævede over og mere værd end muslimer, og således har svært ved at leve op til de nok så besungne danske værdier som vel bla indbefatter tanken om lige menneskeligt værd uanset køn, race, tro, social status osv?

Er det ikke karakteristisk, at de der råber højest om danske værdier også er dem, der underløber dem?

Er det ikke en kendsgerning, at ligesom der er et utal af tolkninger af kristendommen, er der tilsvarende mange udlægninger af islam, at islam langt fra er en entydig religion og historisk og aktuelt tolkes vidt forskelligt af forskellige mennesker, at ens tro primært er en sag mellem den enkelte og Gud, og at enhver kun er ansvarlig for sine egne gerninger?

Er det ikke en kendsgerning, at hvad enten den hellige tekst er bibelen, koranen, Vandrer mod Lyset! eller menneskerettighedserklæringen eller grundloven så bruges disse oftest til at slå andre i hovedet med og ikke til at berige hinanden med? Er det ikke en kendsgerning at disse hellige tekster nu som før bindes i halen på bomber og raketter? Med hvilken ret gør vi det? Er kendsgerningen ikke den, at vi dermed kompromitterer det hellige i os ubodeligt?

Og er det ikke en kendsgerning, at det som de fleste religioner kalder det største, det mest værdifulde, det dyrebareste nemlig kærligheden og den helt almindelige kærlighed mellem mennesker, herved underløbes og mistrives?

Vestlig og islamisk propaganda

Hvem ved om det nogensinde lykkedes den vestlige alliance at redde de fortvivlede kurdere fra det bjerg, hvor de havde søgt tilflugt og hvor de truedes af udslettelse af Islamisk Stat? På mediernes overflade skiftede billedet ret hurtigt fra at rapportere om disse ulykkelige mennesker til at alle i Vesten koncentrerede sig om den nye fjende, Islamisk Stat, og behovet for med militær magt at nedkæmpe denne fjende.

Der er ingen tvivl om, at organisationen, Islamisk Stat, opererer med en uhørt brutalitet og afstumpethed, ja ondskab, men det er også en kendsgerning, at begge sider i konflikten ser sig selv som "de gode" der kæmper mod "de onde". Denne opdeling begrundes forskelligt; Islamisk Stat begrunder og søger at retfærdiggøre deres handlinger religiøst - hvilket er latterligt - mens man i Vesten vel snarest begrunder sine handlinger ud fra en eller anden form for humanisme og behovet for at "hjælpe" mennesker, der trues af vold, krig og død.

Og sådan prøver begge parter at binde sløjfer og roser i halen på de raketter og projektiler, der sendes af sted i endnu en barbarisk og blasfemisk krig.

Jeg skal ikke underkende vanskeligheden ved at håndtere aktiv og akut ondskab, men vi står altså - endnu en gang - i en situation, hvor menneske står mod menneske, vilje mod vilje, og ingen vil give sig og hadet og ondskaben blomstrer. Vi er ikke længere interesserede i kurderne på bjerget, men kun i at gennemtvinge hver vores vilje. Vi står hver især overfor fjenden, og han skal udslettes.

Men måske er selve denne opdeling i "de gode" og "de onde", "de retfærdige" og "de uretfærdige", "dem og os" kernen i problemet. Historisk er denne opdeling typisk blevet begrundet religiøst (fx i kristendommens og islams begreb om "de frelste" og "de fortabte"). Måske er sandheden den, at selve opdelingen, denne skæbnesvangre del og hersk opdeling, er af satanisk oprindelse (Satan=Ardor; se "Vandrer mod Lyset!"). Det er min faste overbevisning, at for Gud eksisterer der ingen opdeling i "frelste" og "fortabte", der er for Ham ingen forskel mellem os, for Ham er vi alle lige, og *ingen* skal fortabes.

Og det er min overbevisning, at intet menneske er rent ond eller god, at vi alle rummer godt og ondt, uanset hvad vi så hver især måtte tro på eller ikke tro på. I virkeligheden er der intet "dem og os" men kun et "vi" (menneskeheden). Der er intet enten-eller men et både-og (vi er både gode og onde, retfærdige og uretfærdige osv).

Både vestlige politikere og Islamisk Stat begår i den aktuelle konflikt denne fejlagtige og skæbnesvangre opdeling i propagandaen for at legitimere deres onde handlinger (vold og krig); de taler samme sprog, de forstår hinanden fuldstændigt og de benytter sig af samme forkastelige midler.

Hvorfor er det så svært at forstå, at vi ikke er hinandens fjender, at *ingen* har ret til at fordømme andre som "onde", og at den virkelige fjende er ondskaben - ikke i de andre - men i os selv?

En sammenhængende fortælling

Den krise som [lektor i politisk økonomi ved RUC, Peter Nielsen](#), formulerer i Dagbladet Information d. 15. marts 2012 for socialdemokratismen kan med nogen ret siges at være en værdikrise. Jeg hæfter mig især ved slutningen:

"Vi står i en umulig situation, hvor vi er kastet ind i et nyt århundrede med en følelse af, at der hverken er en vej frem eller tilbage. På få år har vi udtømt århundreders politiske og kulturelle ressourcer, samtidig med at den samfundsmæssige krisetilstand er blevet dybere."

På en måde er det en krise i hele den vestlige verdens, ja den globale verdens, samlede værdigrundlag og den er kommet på et tidspunkt, hvor vi måske er ved at støde mod de miljømæssige, menneskelige og sociale grænser for den vækst, der bærer det herskende nyliberale samfundssyn. Mennesker synes rådvilde over denne omfattende krise, en økonomisk, menneskelig, social, miljømæssig og global krise.

Det kan se ud som om, at Peter Nielsen har ret: Langsomt er vores værdier, selve vores eksistens blevet eroderet bort, og det vi så i 2008 da finanskrisen startede var og er kun det synlige udslag af en proces, der har været igang længe. Som en slags omvendt Murens Fald; pludselig forandres alt og vejen frem herfra synes meget usikker. Vi savner et pejlemærke, vores værdier er væk, hvor går vi hen herfra?

Personligt opfatter jeg den aktuelle krise som et tegn på en overgang fra den gamle til den ny verden. De gamle fortællinger, både de liberale og de socialistiske fortællinger, er udtømte. De gængse religiøse fortællinger er udtømte. Vi er i et tomrum, og verden vander sig. I veer?

Verdensimpulsen har i århundreder lignet en sygdom, en alvorlig kræftsygdom. Lig ukontrollerbare kræftcellers vækst, har samfundene søgt vækst udadtil, søgt at erobre nye lande og markeder. Nu synes der ikke at være mere uopdyrket land tilbage.

Måske kan man sige, at det er den ekskluderende konkurrencementalitetens sidste krampetrækninger vi oplever. Konkurrencen mellem stater, ideologier og individer har langsomt ædt grundlaget bort under os.

Det vi har brug for er en sammenhængende troværdig inkluderende fortælling om verden og mennesker. Vi har brug for at gøre op med konkurrencementaliteten og dennes uvægerlige ofre. Vi har brug for en fortælling, der kan samle verden om at skabe materielle og menneskelige værdier i et inkluderende samarbejde og samvær mellem mennesker.

Her kommer "[Vandrer mod Lyset!](#)" med dens klare beskrivelse af, at vi alle er del af et stort, guddommeligt fællesskab. Vi er brødre og søstre. Vores sande interesser er ikke at berige os selv materielt og økonomisk på bekostning af andre. Vores sande interesse er enkel: Vi skal lære at elske og at overvinde den fælles, upersonlige fjende, mørket.

Dette bør være den nye verdens store, overordnede, fælles projekt. Vi skal væk fra en situation, hvor vores medmennesker er vores konkurrenter, eventuelt vores fjender, og hen til en situation hvor vi alle tager del i og hjælper hinanden på vej mod lyset, kærligheden, simpelthen. Vi bør ikke konkurrere men samarbejde.

Én Jord, én menneskehed, én Gud! Dette kunne være overskriften for den nye verden, der nu langsomt, under smerter, er ved at fødes.

digt

*i vesten er vi vante til store ord
nu slasker de om os som et for stort sæt tøj
genevekonventionen
menneskerettighedserklæringen
demokrati
borgerrettigheder
sig:
guantanamo
sig:
målrettede drab foretaget af stater med droner eller specialstyrker
sig:
uønskede mennesker der drukner i middelhavet
sig:
valg med uønskede resultater som bliver annulleret
sig:
masseovervågning*

*de store ord slasker om os
vi kæmper for at befri os fra og omgå den sidste rest af humanitet
en iskold understrøm eroderer civilisationens fundament*

*i hvert ansigt i hvert blik et spørgsmål og en angst og en forvirring
en følelse af fald og jorden der forsvinder under vores fødder
de neokonservative fik deres evige krig da terror blev udråbt som krigshandlinger
en krig der ikke kan vindes eller afsluttes
undtagen gennem det totale diktatur hvor mennesker er frataget al ret og mulighed for at tænke og
handle frit
sådan virker slangens gift:
den får os til at selvdestruere
ødelægge det vi kæmper for
med det godes sværd hugge rødderne over på livets træ
vores eget
de store ord slasker om det kræftsyrge og udmarvede og døende vesten
flap flap*

cpo; 2017